

INLEIDING

Door Margot Vermeylen, economiste en onafhankelijk onderzoekster en Manuel Eggen, onderzoeker en beleidsmedewerker bij FIAN

Dit jaar buigt ons magazine *Beet The System!* zich over de verbanden die bestaan tussen onze voedselsystemen, voedzame voeding en onze gezondheid. Voedsel is een basis-behoefte en -recht dat ons in staat moet stellen ons fysiek en psychologisch te ontwikkelen om een gezond en waardig leven te kunnen leiden. De globalisering van het industriële agro-voedingsmodel ging en gaat echter steeds meer gepaard met negatieve gevolgen voor onze gezondheid: het bevorderen van een onevenwichtig dieet bestaande uit ultrabewerkt voedsel dat obesitas en andere niet-overdraagbare ziekten in de hand werken; besmette voedingsmiddelen en de verspreiding van epidemieën; blootstelling aan milieuvervuiling; slechte arbeidsomstandigheden voor boer-inn-en en werknemers in de agrovoedingssector die tot gezondheidsproblemen leiden; enz.

Bovendien wordt het agro-industriële voedingssysteem sterk gekenmerkt door ongelijkheden. De meest gemarginaliseerde en achtergestelde bevolkingsgroepen worden onevenredig zwaar getroffen door voedingsproblemen

zoals ondervoeding, maar ook obesitas ten gevolge van consumptie van junkfood, wat goedkoper is dan voedzaam voedsel. Financiële onzekerheid is niet de enige oorzaak. De agressieve marketing van de voedingsindustrie, de voedingsomgeving, het opleidingsniveau en de psychosociale context zijn ook bepalende factoren waarmee rekening moet worden gehouden.

LINK MET DE ACTUALITEIT

De COVID-19 pandemie en de vele gevolgen ervan hebben het jaar 2020 diep getroffen en alles wijst erop dat deze crisis jarenlang zijn sporen zal nalaten in onze samenleving. De pandemie heeft weliswaar de kwetsbaarheid van onze gezondheidsstelsels aan het licht gebracht, maar evengoed het falen van het industriële agro-voedselsysteem. Het agro-industriële voedselsysteem is namelijk een van de belangrijkste oorzaken van de vernietiging van ecosystemen, waarvan is bewezen dat het ontstaan en de verspreiding van dierziekten (ziekten die afkomstig zijn uit de dierenwereld) in de hand

werkt. Daarnaast werd vastgesteld dat zwaarlijvigheid en hart- en vaatziekten, die vaak een gevolg zijn van datzelfde voedselsysteem, de eerste comorbiditeitsfactoren waren die in verband werden gebracht met ernstige vormen van infecties van het virus. De pandemie heeft ook het gebrek aan veerkracht naar voren gebracht van een productie- en consumptiemodel dat gebaseerd is op steeds langer wordende geglobaliseerde ketens. Leren van de crisis zal nodig zijn om onze voedselsystemen te transformeren.

NAAR EEN TRANSFORMATIE VAN ONZE VOEDSELSYSTEMEN

De drie onderwerpen die in dit magazine aan bod komen - voedselsystemen, voedzame voeding en gezondheid - zijn actueler dan ooit in het kader van de sociale, economische en gezondheids crisis die de COVID-19 pandemie heeft voortgebracht. De gezondheids- en agrovoedingssector bevonden zich al langer in een crisismodus, maar de pandemie heeft nu een nieuw licht geworpen op de structurele problemen die verband houden met onze industriële samen-

levingen. De uitdagingen lijken misschien ontmoedigend, maar verandering is zeker mogelijk. Denk maar aan de veelheid aan solidaire burgerinitiatieven die tijdens de COVID-19 crisis tot stand kwamen. Dit toont aan dat veel mensen bereid zijn te vechten voor hun recht op voedsel en gezonde voeding en klaar zijn om de gebrekkige fundamenten van onze samenlevingen te transformeren. Deze transformatie zal zich dan ook ontplooiën via een sterk en ondersteunend beleid, door en voor burgers. Met dit nummer van Beet the System! brengen we verschillende stemmen samen die oproepen tot een geïntegreerd beleid voor gezonde en duurzame voedselsystemen. Voedselsystemen gebaseerd op de principes

van de agro-ecologie, die zowel een eerlijk inkomen voor de boer-inn-en als gezond, adequaat en toegankelijk voedsel voor iedereen mogelijk maken. Want het is tijd om onze voeding weer in eigen handen te nemen!